

OM NORGE KAN, VARFÖR KAN INTE VI?

Vi fortsätter vår artikel serie om Den Kulturelle Skolesekken (DKS). I första artikeln beskrev vi hur DKS fungerar i stort och Matias Hilmar Iversen, direktör för Kulturtanken, slog fast att "skolen er ett sted for kunst og kultur" och berättade att alla Norges skolelever får tre konst- och kulturupplevelser varje år i skolan.

Nu har vi samtalat med Tine Valavuo Tyldum som är verksamhetsledare på Scenekunstbruket sedan i somras och med Ådne Sekkelsten tidigare mångårig verksamhetsledare och den som i många delar varit med att bygga upp verksamheten.

Artikel 2

Mars 2024

Scenekunstbruket

Text: Niclas Malmcrona

Scenekunstbruket är Norges största och riksomfattande förmedlare av scenkonst för barn och unga i Norge och är samtidigt den största aktören inom DKS.

Scenekunstbruket förvaltar ett arrangörsnätverk bestående av Norges alla regioner och kommuner med arrangörer bestående av allt från skolor till kulturhus. Scenekunstbruket är en nationell scenkonstinstitution som syftar till att göra scenkonst av hög konstnärlig kvalitet tillgänglig i hela landet.

Scenekunstbrukets förmedlingsverksamhet sammanställer en repertoar som erbjuds arrangörer runt om i landet. Urvalet görs av ett konstnärligt råd bestående av personer med kunskap och erfarenhet inom scenkonstområdet. Vid urvalet läggs vikt vid konstnärlig kvalitet samt att repertoaren ska uppvisa en mångfald av uttrycksformer och format.

Scenekunstbrukets arbetsuppgifter inom ramen för denna verksamhet är:

- att säkerställa en konstnärlig utveckling som präglas av kvalitet, mångfald, jämställdhet och hållbarhet.
- att vara en drivande kraft för kompetensutveckling inom scenkonstområdet och bland arrangörer.
- tillgängliggöra en konstnärligt mångsidig repertoar.
- att underlätta skapandet av konst som representerar mångfalden i det samhälle som barn och unga lever i.
- att underlätta utbyte och samarbete mellan scenkonstnärer, arrangörer och alla med intresse för scenkonst för ung publik, både nationellt och internationellt.
- att underlätta verksamhet inom ramen för Den kulturella ryggsäcken och andra nationella och regionala spridningsprogram.

Ett nationellt resurscenter

Scenekunstbruket är med andra ord ett nationellt resurscenter för scenkonst för barn och unga i Norge. Man använder sig av de existerande förvaltningsnivåerna samtidigt som Scenekunstbruket med sin översikt kan koordinera och tillgängliggöra scenkonst för arrangörerna ute i regionerna. På Scenekunstbruket i Oslo arbetar sex personer (4,8 årsverken) med handläggning och rådgivning samt med kommunikationsfrågor.

Scenekunstbruket startade sin verksamhet 1994 i syfte att ta fram en förmedlingsmodell på det fria scenkonstområdet, dvs innan DKS kom till.

”Med vår kunskap om scenkonstfältet skapade vi en förmedlingsverksamhet som fick avtal med fylkena. Vi gjorde en kvalitetsvärdering för att ta fram en repertoar, vi vågade göra det valet och säga att dessa föreställningarna är bra, de har ett uttryck och en målgrupp och de passar att turnera. Vi gjorde en kvalitetssäkring av hela produktionen. När fylkena ville ha en viss produktion tog de själva kontakt med gruppen, men då visste de att vi sagt något om kvalitén”

Ådne Sekkelsten om Scenekunstbrukets inledande arbete.

Ådne Sekkelsten
Fotograf: Lars Opstad

Scenekunstbruket tog alltså fram en repertoar av mellan 20 till 30 föreställningar och fortsättningsvis presenterar man en repertoar vald av ett konstnerisk råd eller referensgrupp bestående av fem utövare från branschen. Grupper och producenter ansöker om att få komma in i repertoaren och föreställningar bedöms av referensgruppen enligt fastställda riktlinjer.

Den ekonomiska modell som utvecklades innebar att om ett fylke köpte en föreställning från Scenekunstbrukets repertoar så fick fylkena en subvention på upp till 50% vilket fortfarande är fallet när fylkena inom DKS beställer föreställningar från Scenekunstbrukets repertoar.

Verksamheten kom således att bli upptakten till och en del av Den kulturelle skolesekken (DKS) när DKS startades 2001 med bas i fylkenas åtaganden gentemot kommunerna.

”2001 bestämde Jens Stoltenberg som då var statsminister att regeringen ville ha upplägget med att alla kommuner och fylken skulle ingå i den förmedlingsmodell som vissa fylken byggt upp”, berättar Ådne.

”Scenekunstbruket blev en modell för det system som blev DKS. Kontakter och nätverk fanns redan på plats”, fortsätter han.

Scenekunstbruket har hållit fast vid sin kärna och verksamhet också inom det som kom att bli DKS.

”Vi kan något om konst och vi kan något om att förmedla den, men det är de enskilda kommunerna och fylkena som ska lägga turnéerna och vet vad som är viktigt för den och den skolan.”

Ådne Sekkelsten

Inte ett monopol

Ungefär 40% av de scenkonstföreställningar som förmedlas inom DKS kommer från Scenekunstbrukets repertoar.

"Det här ska inte vara ett monopol, det här ska vara ett ställe att hämta föreställningar ifrån", säger med Tine Valavuo Tyldum. "All scenkonst går inte via oss. Det finns lokala produktioner och föreställningar som kommer direkt från DKS-portalen."

Inom DKS har man skapat en portal där alla konstnärer kan söka om att få med sina produktioner eller program. Alla kan söka till DKS-portalen vilket medfört att utbudet på senare år ökat enormt och skapat ökad arbetsbelastning för fylkena i urvalsprocessen och återkopplingen till de som söker.

Scenekunstbruket tar på liknande sätt emot ansökningar om att ingå i deras utbud.

"Eftersom vi är från konstfältet är vi måna om att det görs en ordentlig och bra värdering som också kompanierna och producenterna kan få en bra återkoppling på. Vi och våra handläggare tillbringar timmar med att varje bedöma varje föreställning som söker. Vi har ett konstnärligt råd som gör urvalet och vi använder konsulenterna i fylkena som ett utvidgat råd så de kan komma in med synpunkter på hur olika föreställningar fungerar", berättar Ådne.

"Många fylken börjar med vår repertoar för då vet de att de varit igenom vår process", säger Ådne. Scenekunstbruket fungerar med andra ord som en kvalitetssäkring på scenkonstområdet inom DKS genom att tillhandahålla en repertoar av föreställningar.

"Det finns en ganska stor konsensus om kvalitén i vår repertoar, men givetvis finns det kritik från grupper som inte kommer med. Vi gör det så transparent och öppet som möjligt", fortsätter han.

Showbox, som startade 2005, är Scenekunstbrukets årliga festival med scenkonst för barn och unga.

"Att vår verksamhet är konstnärsdriven är jätteviktigt samtidigt som vi ser helheten", säger Tine. "Vi har översikt över fältet, vilket är viktigt".

Scenekunstbrukets verksamhet är i stort sett densamma som i starten. Man erbjuder fylkena en kvalitetssäkrad och subventionerad repertoar som fylkena förmedlar till kommuner och skolor. Fortsättningsvis är det fylkena som lägger turnéer inom ramen för DKS.

Under åren har det också funnits en diskussion om "nyttospekten", att konsten även ska vara ett pedagogiskt redskap. "Det har varit en debatt om att det ska passa in i läroplanen", säger Tine. "Men läroplanen beskriver ju konstens roll och fantasins plats och vi betonar elevernas möten med professionell scenkonst".

Scenekunstbruket och konstens utveckling

Om man ser tillbaka på de här åren som Scenekunstbruket verkat - vad har Scenekunstbruket och DKS gjort för konsten och dess utveckling i stort?

"Det har betytt väldigt mycket och mycket mer än de flesta utövare i Norge inser. Och inte minst hållit fokus på och vågat prata om kvalitet, vilket det fanns mycket motstånd mot när vi startade 1994. Vi har byggt upp en begreppsapparat hos arrangörerna och vi har kunnat prata om vad en bra scenkonstproduktion bör innehålla" säger Ådne och Tine tillägger:

"En utveckling vi sett är t ex att många grupper använder alternativa rum som spelplats och vi har bidragit till att man undersöker vad scenkonst kan vara. Med DKS har också ekonomiska medel tillförts som bidragit till en ökad produktion vilket betytt mycket för konsten."

Tine Valavuo Tyldum

Scenekunstbruket säkerställer att barn och unga ungdomar får uppleva scenkonst av hög kvalitet, oavsett bostadsort och bakgrund. Över 200 000 barn och ungdomar upplevde föreställningar genom Scenekunstbrukets förmedling under 2022. Konstnärernas kompetens är verksamhetens viktigaste resurs. Med sitt nationella spridningsuppdrag bidrar Scenekunstbruket till att utveckla professionell scenkonst genom stimulans och ekonomiska medel till både konstnärer och arrangörer.

I kommande artiklar kommer vi att fortsätta beskriva Den Kulturelle Skolesekken och prata med konsulenter på regional och lokal nivå och med producenter av scenkonst.